

Bez obzira na to što će se dogoditi do kraja hrvatskog predsjedanja Evropskom unijom, ono će ostati ne samo zapamćeno, nego i označeno – kao žigom sramote – izjavom premijera na sjednici vlade, u četvrtak, 14. svibnja. Toga je dana, naime, predsjednik hrvatske vlade kao na pladnju ponudio krunski argument bilo onima koji priželjkuju da se Hrvatska totalno diskvalificira kao “punokrvna” članica Evropske unije, bilo onima koji se toga boje.

Pustimo sada po strani činjenicu da Zagreb tokom predsjedanja koje nije nikakvo posebno priznanje Hrvatskoj, nego nešto što naprosto zatekne svaku zemlju po sistemu rotacije, nije poduzeo ni jednu spomena vrijednu inicijativu, barem koliko je poznato. Zanimarimo činjenicu da vlada puna dva mjeseca čeka i ne donosi zakon o sanaciji Zagreba (jedne od evropskih metropola!?) nakon potresa, a sva je prilika da zakon neće biti donijet još mjesecima. Zaboravimo da je rastući politički pritisak na Stožer civilne zaštite koji je iznimno dobro upravljao borbom protiv pandemije, postupno i sve više nagrizaio njegovu vjerodostojnost. Ne zato što su u njemu članovi HDZ-a, nego zato što ih je njihova stranka prisiljavala na ustupke bilo zbog svojih kratkoročnih političkih ciljeva, bilo zbog interesa Crkve. Sve to u mjesecima hrvatskoga predsjedanja. I mada sve to ne govori u korist Hrvatske, pogotovo ne evropske Hrvatske, premijer se “pobrinuo” da u prvi plan izbaci nešto drugo, nešto što će nemjerljivo unazaditi sliku Hrvatske u očima istinskih Evropejaca i demokrata.

Samo nekoliko dana pošto je u nizu zemalja, uključujući Njemačku, obilježena i proslavljena 75. obljetnica Dana pobjede i završetka Drugoga svjetskog rata u Evropi, premijer je smatrao potrebnim izreći sljedeće: “Dok je konac Drugog svjetskog rata u zapadnoj Europi označio kraj neviđenim ratnim strahotama i fašističkim zločinima, u kojima posebno mjesto ima Holokaust, u Hrvatskoj je svibanj 1945. nažalost i sinonim za strašne poratne komunističke zločine. Tada su deseci tisuća ljudi, razoružanih vojnika poraženih snaga, ali i velik broj nedužnih civila koji su bježali od uspostave komunističkog režima, od Bleiburga preko Tezna i duž Križnog puta, odnosno u kolonama smrti, pobijeni bez suda i zakapani bez groba.”

Neće biti da je baš tako. Ne samo u zapadnoj Evropi, nego u svim zemljama što su bile pod naci-fašističkom okupacijom, odnosno u onima u kojima su okupatori na vlast doveli marionetske, kvislinške režime, u svim je tim zemljama kraj Drugog svjetskog rata označio, kako reče premijer, kraj neviđenim ratnim strahotama i fašističkim zločinima. Ponovimo: u svima, uključujući i područje Jugoslavije, gdje je Slovenija bila pripojena Trećem Reichu, okupirana Srbija stenjala pod čizmom kvislinškog režima generala Milana Nedića, a na području Hrvatske i Bosne i Hercegovine u para-državi, stvorenoj “milošću” nacista i fašista, divljao ustaški terror. Strahovlada te militantne grupice hrvatskih ultranacionalista (i terorista, ne valja zaboraviti!), do tada izbjeglih u Mussolinijevoj Italiji, kosila je Srbe, Židove, Rome i, naravno, Hrvate, neistomišljenike. Prekopirani su nacistički rasni zakoni, uspostavljeni su koncentracioni

logori, od kojih su neki – poput Jadovna – bili isključivo gubilišta, a primjenjivane metode su bile takve da su užasavale (ne samo iz taktičkih razloga) i same naciste. O svemu tome postoje dokumenti, pa i još poneki živi svjedok. I svi su logori bili pod upravom ustaša, za razliku od logora širom okupirane Evrope kojima su bez iznimke upravljali Hitlerovi SS-ovci. To su zaista bile neviđene ratne strahote i fašistički zločini. Zločini maloga dijela hrvatskog nacionalnog korpusa, jer je većina hrvatskog naroda podupirala Narodno-oslobodilačku borbu na čelu s Titovim komunistima. Svi Hrvati nikada nisu bili, niti će ikada biti ustaše.

Premijer, na žalost, smatra da samo zapadna Evropa ima razloga slaviti kraj tih strahota i zločina, dok Hrvati mjesec svibanj 1945. ne pamte (ne smiju pamtiti!) kao mjesec u kojemu su dočekali slobodu. U isto vrijeme dok predsjednik Njemačke naglašava kako da svi Nijemci trebaju Hitlerov poraz shvatiti kao oslobođenje, dok grad Berlin 8. svibnja proglašava blagdanom, u Hrvatskoj je taj dan tek jedan od spomendana, a premijer bi ga – pretpostavka, mada utemeljena - najradije proglasio danom žalosti. Što najbolje potvrđuje svesrdna podrška gajenju “bleiburškog mita”, ove godine prenesenoga i u Sarajevo – valjda da bi se Sarajlije podsjetilo na to kako je njihov grad bio u sastavu tzv. NDH. Pri tome prvi čovjek vlade licemjerno voli prigodno spomenuti kako je antifašistička borba dovela do toga da je Hrvatska (mada su se ustaše borile i pod Staljingradom i mada su proglasile i rat Americi) dočekala kraj rata na strani pobjednika, da bi onda odmah ponovio poznatu mantru o osudi svih totalitarnih režima (samo da ne bi jasno i jednoznačno osudio ustaše), a ratne pobjednike (kojima, zar ne, zahvaljujemo što Hrvatska nije došla pod okupaciju Savezničkih sila) proglasio komunističkim zločincima.

Premijer govori o “desecima tisuća ljudi, razoružanih vojnika poraženih snaga, ali i velikom broju nedužnih civila koji su bježali od uspostave komunističkog režima”. Što se tiče tih razoružanih vojnika, nakon što su isključivo na tlu Jugoslavije produljili Drugi svjetski rat za tjedan dana, dovoljno je citirati riječi vrhovnog zapovjednika Savezničkih snaga u Evropi, američkog generala (i kasnijeg Predsjednika) Dwighta D. Eisenhowera: ‘Sve poražene kvislinške formacije koje nakon ponoći 8.5.1945. ne polože oružje i ne priznaju kapitulaciju smatrat će se odmetnicima i na njih se ne primjenjuje Ženevska konvencija o pravima ratnih vojnih zarobljenika.’ Ustaše, domobrani, četnici, Belogardejci, Čerkezi (Kozaci) predali su se tek 16. svibnja. Pametnome dosta. To nije, naravno, nikakvo opravdanje vansudskih likvidacija do kojih je došlo nakon predaje. Ali, ne na Bleiburškom polju. Tamo gdje stoji spomenik “u čast i slavu poginuloj Hrvatskoj vojsci” (a u prijevodu na njemački, valjda da zavara Austrijance, “poginulim Hrvatima”) ubijanja nije bilo.

Kakvu čast i slavu zaslužuju vojnici kvislinškog zločinačkog režima, vjernog saveznika Trećeg Reicha, to je posebno pitanje kojime se očito najviši predstavnici hrvatske države (evropske, demokratske!?) ne bave, kada tamo polažu vijence (ove ih je godine spriječila pandemija, ne spoznaja da time delegitimiraju Hrvatsku kao zemlju izniklu na temeljima pobjede nad fašizmom

1945.). Civili nisu bježali svojom voljom, nego su ih ustaše povukli kao živi štit, a partizani su ih nakon predaje (ukoliko nije bila riječ o dužnosnicima ustaškog režima) kontrolirano oslobađali. Likvidacija je bilo. To niti tko osporava, niti tko opravdava. Ne može se, međutim, prešutjeti zločine ustaške strahovlade, mada se sustavno zatire spomen na to, u Zagrebu napr. skidanjem spomen ploče sa zgrade u kojoj je bila ustaška policija i mučilište u kojemu su torturi podlegli mnogi antifašisti (što je, naravno, tek jedan konkretan primjer).

Za ilustraciju stanja u do tada okupiranoj Evropi – samo nekoliko podataka, pri čemu brojke možda nisu posve točne (vjerojatno su veće): u Milanu se dogodio masovni linč, spominje se 20.000 smaknutih fašista, u Francuskoj je po kratkome postupku likvidirano 30.000 “vishijevaca”, u Belgiji i Nizozemskoj prijeki su sudovi radili danonoćno. Nekontroliranu ili tek slabo kontroliranu odmazdu nakon godina užasa i nacističkih zločina jednostavno nije bilo moguće spriječiti. Nigdje.

Hrvatski premijer sve to zna. Upravo zato njegova je odgovornost još veća kada, umjesto da slavi pobjedu nad fašizmom i da napokon jasno i bez ikakvih rezervi osudi fašizam, govori o masovnom zločinu komunista. Tako se samo produbljuju podjele u hrvatskome društvu, inicirane povijesnim revizionizmom što ga je pokrenula njegova stranka. I tako se sigurno ne gradi tolerantno društvo. Takvim pristupom Hrvatska se na kraju svojega predsjedanja EU predstavlja kao država imuna na povijesne istine što ih je prihvatila Evropa (ona zapadna svakako). Neslavni kraj jednog razvikanog predsjedanja? Bojimo se - i više od toga.

Tomislav Jakić